

«آوریل سیاه نفت» پایانی دارد؟

[«آوریل سیاه نفت» پایانی دارد؟](#)

آوریل سیاه نفت به پایان رسید و ماه مه خاکستری برای بازارهای نفت از پنجشنبه آغاز شد. آیا تجربه آوریل در مه هم برای بازار نفت تکرار می‌شود یا بازار نفت روند جدیدی را تجربه خواهد کرد.

در حالی که بزرگ‌ترین و بی‌سابقه‌ترین توافق کاهش تولید نفت از سوی تولیدکنندگان بزرگ، از پنجشنبه گذشته اجرایی شد، اما همچنان سایه نگرانی و بی‌اعتمادی بر بازارهای جهانی در حال گسترش است. کشورهای بزرگ تولیدکننده از چند روز پیش، کاهش تولید خود را برای اثبات پایبندی‌شان به توافق بزرگ آغاز کردند.

تولیدکنندگان بزرگ نفت در ائتلافی بی‌سابقه به محوریت اوپک ۲۴ فروردین توافقی را نهایی کردند که براساس آن از ابتدای مه ۲۰۲۰ به مدت دو ماه روزانه ۹ میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه از تولید نفت خود برای جلوگیری از سقوط بیشتر قیمت نفت و مدیریت عرضه نفت کاهش دهند. در ۶ ماه بعد از آن، عرضه نفت روزانه ۸ میلیون بشکه کاهش می‌یابد و ۱۶ ماه پس از آن، یعنی از ابتدای سال ۲۰۲۱ تا آوریل ۲۰۲۲ نیز روزانه ۶ میلیون بشکه از عرضه نفت کاسته خواهد شد.

این تصمیم بزرگ و تاریخی اگرچه از شدت سقوط نفت در بازار کاست، اما مانع از ادامه روند کاهش قیمت نفت نشد و حتی در یک روز قیمت نفت آمریکا منفی ۳۷ دلار نیز معامله شد که در نوع خود بی‌سابقه است. کشورهای عمده تولیدکننده نفت اگرچه ویروس کرونا را جدی نگرفتند و حتی دو قدرت نفتی یعنی عربستان و روسیه بعد از چهار سال همکاری در قالب اوپک‌پلاس، پیوند همکاری خود را در شرایط گسترش کرونا در جهان از هم گسستند و تولید نفت خود را افزایش دادند، اما سرعت گرفتن سقوط قیمت نفت، نه تنها عربستان و روسیه را سر عقل آورد، بلکه پای قدرت سومی را هم به میان کشید تا با ائتلافی سه‌گانه یعنی اوپک، کشورهای تولیدکننده نفت غیراوپک و ضلع سوم یعنی آمریکا به همراه کانادا و برزیل، در مسیر همکاری برای کاهش تولید نفت و کمک به تثبیت قیمت نفت قرار گیرند.

شرایط بازار نفت آنقدر برای آمریکا و ترامپ سخت شده بود که

ترامپی که در ماه‌های اخیر با انواع شیوه‌ها به دنبال کاهش قیمت نفت بود، یکباره حامی افزایش قیمت نفت شد. افزون بر این آمریکا که از ابتدای شکل‌گیری اوپک آن را به رسمیت نمی‌شناخت و در جبهه تضعیف آن حرکت می‌کرد، با تغییر رویکرد برای نخستین‌بار پشت میز مذاکره و همکاری با اوپک نشست و مهم‌تر از آن دولت آمریکا برای اجرایی شدن توافق کاهش تولید نفت، کاهش ۳۰۰ هزار بشکه‌ای تولید نفت مکزیک را که دولت آن کشور زیر بار نمی‌رفت، متقبل شد، اما این همراهی‌ها و همکاری‌ها تاکنون نتوانسته به بازار نفت که شاید برای نخستین بار همه کشورها از کاهش قیمت‌ها دچار زیان شده‌اند، جان تازه‌ای دهد. آشفته‌گی بازار نفت در یک ماه گذشته با وجود توافق بزرگ نفتی، به حدی بالا گرفت که از عنوان آوریل سیاه برای بازار نفت یاد می‌شود.

فارغ از این شرایط، بسیاری از ناظران اقتصادی در انتظار عملیاتی شدن این توافق از جمعه اول مه و مشاهده اثرات آن بر بازار بودند. انتظاری که البته چندان خوش‌بینانه به نظر نمی‌رسد. به اعتقاد اکثر ناظران، بازار نفت با توجه به تداوم آثار ناشی از شیوع کرونا، همچنان تا سه ماه آینده آشفته باقی می‌ماند و تقاضا در این بازار دست‌کم تا ۶ ماه آینده اگر بیشتر از سطح کنونی کاهش نیابد، افزایش نخواهد داشت. بازار نفت هم‌اکنون به اعتقاد کارشناسان اقتصادی و نفتی، با بیش از ۳۰ میلیون بشکه نفت مازاد مواجه است و کاهش ۱۰ میلیون بشکه‌ای نفت نمی‌تواند سبب رشد قیمت‌ها در این بازار شود. از سوی دیگر، آنچه این شرایط را می‌تواند بیشتر آشفته کند، به پایان رسیدن ظرفیت ذخیره‌سازی و انباشت بیشتر نفت است که افزون بر مخازن خشکی، بسیاری از تانکرهای حامل نفت در حال حاضر در نقش ذخیره‌کننده نفت فعال شده‌اند.

محتوای توافق اخیر تولیدکنندگان نفت و برنامه‌ریزی آنها برای کاهش تولید تا دو سال آینده نیز حکایت از پیش‌بینی احیا نشدن بازار نفت به شرایط ابتدای سال ۲۰۲۰ دست‌کم تا دو سال آینده است، بنابراین پیش‌بینی می‌شود کشورهای عمده تولیدکننده با رصد تحولات هفته‌های آینده و میزان تأثیرپذیری بازار نفت از کاهش واقعی تولید نفت، وادار به اتخاذ تصمیم‌های جدیدی شوند که این تصمیم‌ها احتمالاً چیزی جز توافقی برای کاهش بیشتر تولید برای ایجاد توازن نسبی در عرضه و تقاضای نفت نباشد. جدای از کاهش شدید قیمت نفت، مسئله مهم آن است که این بحران رقبای سخت در بازار نفت را مدتی در کنار هم قرار خواهد داد و چه بسا ساختار و روندهای مؤثر بر بازار نفت و

از جمله نهادهای بین‌المللی مانند اوپک، تحولات بزرگی را در پیش داشته باشند.

علیرضا سلطانی- کارشناس اقتصاد انرژی